

PERTTI JARLA
Fingerporiin
KOKO KUVA 14

Mummo muusissa

LIKE

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.
Text and data mining prohibited.

© Pertti Jarla & Like Kustannus /
Kustannusosakeyhtiö Otava 2026

Like / Kustannusosakeyhtiö Otava
Uudenmaankatu 10, 00120 Helsinki
tuoteturvallisuus@otava.fi

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-52983-5

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2026

Pertti Jarla muistelee tulevaisuutta

Koskaan ei voi tietää, mitä tulevaisuus vie mennessään. Pertti Jarla toteaa, että ei ole ollut huomisesta huolissaan, vaan on antanut ajan virran viedä mukanaan.

”Lapsuudenkodissa oli paljon kirjoja ja sarjakuvia. Televisiosta tulivat *Avaruusmatka* eli *Star Trek* ja *Avaruusasema Alfa*. Niiden pohjalta muodostui käsitykseni tulevaisuudesta aika pitkäksi aikaa. Meillä oli kaikenlaisia populaareja tiedekirjoja avaruustutkimuksesta ynnä muusta. Sisarusteni kanssa mietitiin, että onko kaikilla tulevaisuudessa noin tyhmät vaatteet. Hohtavia haalareita sun muita asusteita joista näkyy ’hiohei, tulevaisuudesta tullaan!’”

”Olihan tulevaisuusseikkailuja myös Mikki Hiiressä ynnä muissa. Atomiinusta ja Eka Vekaraa. Lapsena sitä vaan otti vastaan mitä annettiin. Että okei, Flash Gordonia on tulossa. Sitten yläasteella ja lukiossa isot pojat alkoivat esitellä, että katos näitä, *Heavy Metal* -sarjoja sekä Nemesis the Warlockia ja vastaavia. Synkempää osastoa, mikä sai kaipaamaan vanhempia, viattomampia tarinoita. Marshal Law ja Judge Dredd olivat niin synkkää kamaa. Että tulevaisuudessa on kaikilla mustaa nahkaa päällä ja niin edelleen”, Jarla tuumii.

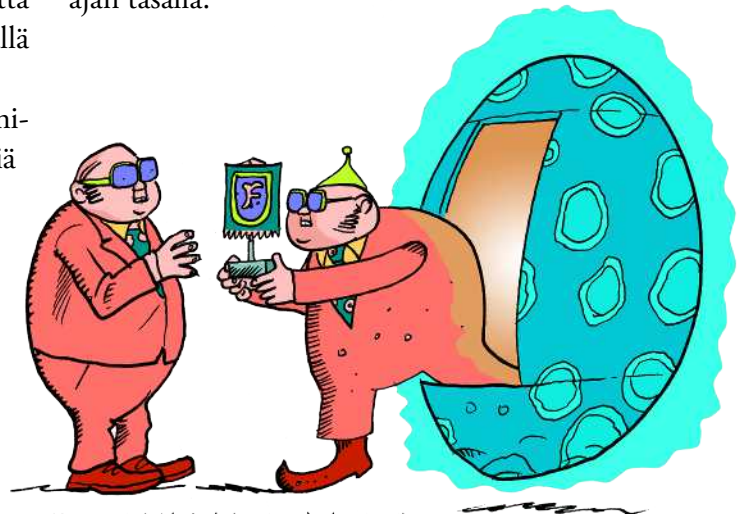
Kaikkein eniten häntä kiinnosti lapsena piirtäminen, ja siksi äiti ehdotti arkkitehdin uraa. Siistiä ja hyvin palkattua mutta tiukasti normitettua työtä, joka ei saanut Jarlaa innostumaan. Hän on kokeillut ja kokenut monenlaista katuteatterista ja sirkuksesta mainosmallina toimimiseen.

”Ei minulla ollut oikein mitään käsitystä siitä, mitä aikuisena tekisin. Niinpä ajauduin tekemään sarjakuvia.”

”Alle parikymppisenä uudet kodinkoneet, kuten videot ja mikrot, tuntuivat aika ihmeellisiltä. Esimerkiksi videonauhuria ihmeteltiin monta päivää. Nythän kaiken maailman vehkeitä puskee joka nurkasta. Eivät ne minua kiinnosta. En seuraa, mitä laitteita tulee markkinoille. Ajatuskin uutuu-denviehätyksestä on kadonnut.”

”Yläasteella muutamilla kavereilla oli kotimikro, mutta ei meille sellaista hankittu. Ekan tietokoneeni sain vasta 25-vuotiaana. Siinä vaiheessa kaikki kaverit olivat jo ATK-nörttejä, sittemmin IT-nörttejä. Pysyttelin perässä kuunteluoppilaana. Kavereiden luona luin salaa jotain *MikroBitti*-lehtiä. Niissä oli monta sivua pitkiä juttuja tyyliin ’näin koodaat arpanopan’. Ohjeissa oli usein painovirheitä, ja niinpä lukijat kirjoittelivat tunteita toimimattomia koodeja.”

”En innostunut koodaamisesta enkä valinnut ATK:ta myöskään koulussa, mutta olen sikäli onnekas, että kaveripiirissäni on ollut paljon nörttejä, joten minua on väkisin pidetty ajan tasalla.”

Kaupunginjohtaja tulevaisuudesta vierailee

Tylsät ennustelijat

Fingerporissa kaikki on mahdollista. Siinä voidaan heilua eri ulottuvuuksien välillä täysin suhteellisuusteoriattomasti. On nähty kanojen vallankumous ja sikojen oma valtio.

”Sikojen valtioon olen tyytyväinen. Sain tehtyä strippiin toimivan sosiaalisen ajatusleikin. Joskus alkoi ottaa päähän ennustelijat, jotka nostavat esiin jonkin aikamme ilmiön: ’Jäätelön syönti on lisääntynyt, kohta se on tuplaantunut.’ Siitä vedetään johtopäätös jonnekin kauas: ’200 vuoden päästä me kaikki syömme jäätelöä joka hetki!’ Se saa tuntemaan, että erältä visionääreiltä puuttuu mielikuvitusta. He jäävät kiinni nykyhetkeen potenssiin miljoona. Vähän kuin sanottaisiin, että kohta kaikilla on Elon Muskin robottiauto ja tekoäly hoitaa kaiken. Ei sellainen ole oikeaa ennustamista, oletetaan vaan että nykyminininki etenee potenssiin X. Sellainen mielikuvituksettomuus ketutti minua jo nuorena”, harmittelee Jarla.

”Sci-fiä lukiessani olen huomannut, että kirjoittajalla voi olla teknistä mielikuvitusta, kuten esimerkiksi Larry Nivenillä joka teki *Ringworldin*. Toisaalta taas hän ei voi ajatella, että nainen olisi töissä avaruusaluksella. Sosiaalinen mielikuvitus ei veny yhtään.”

”Oikeastaan eniten minua ovat innostaneet sellaiset tulevaisuuden visioijat, jotka eivät yritäkään pitää todellisuudesta kiinni vaan heittävät järjetömän vaihteen silmään. Villiintyneet Concordet syövät junia kuin matoja ja niin edelleen. Menään enemmän fantasian puolelle. Mitä pitemmälle tulevaan ennustellaan, niin kaikki säännöt menevät plöts.”

”Kun minun pitää kuvata tulevaisuuden ihminen, ajattelen hahmoja joista en lapsena pitänyt. Sellaisia joilla on antenni päässä ja käsittämättömät vaahtomuovitoppaukset.”

”Olen niitä ihmisiä, jotka ovat käyneet katso-massa uusimmat *Star Warsit* yhteen, kahteen ja kolmanteen kertaan. Sitten olin että jumalauta, minua vedettiin höplästä kolmesti! Kuluu muutama vuosi ja taas tulee kolme uutta. Aina vaan minua jymäytetään! On se niin väärin... Silti, oli sitten kyseessä *Star Wars* tai *Star Trek*, haluan antaa itselleni mahdollisuuden tykätä niistä. Mutta vain itse pääsarjojen syrjästä tulevat lisukkeet, *Mandalorian* tai *Rogue One*, toimivat minulle. En kestä suurtuotantoja, joista toivotetaan eniten. Haluan silti olla kiltti katsoja, olkaa hyvä ja ottaa rahani...”

Ei siis AI

”Tekoölyyn suhtaudun siltä pohjalta, että kun kuolen, olen onnellinen kun minun ei tarvitse nähdä sitä paskaa enää. Tämä on syvällinen näkemyseni tekoölystä. Se on vastaus kysymyksiin, joita kukaan ei ole esittänyt. Ihmisiä kannustetaan nauttimaan AI:n tekeleistä ja pitämään niitä hienoina.”

Jo Monty Python esitteli idean klassisten maa-lausten hahmojen herättämisestä henkiin. Nyt on mahdollista kävellä itse sisään taulun maailmaan tai sukeltaa 1800-luvulle videokävelyllä. Jarlaa synteettinen bittitodellisuus ei saa innostumaan.

”Olen yrittänyt katsoa joitakin tekoälyleffoja. Tuntuu kuin katsoisi tyhjyyttä. Niiden takana ei ole mitään. Vain kulisseyä, enkä pysty katsomaan

sellaista kovin pitkään. En tiedä miten yleinen tunne tällainen on. Ehkä joskus tulevaisuudessa tekoälyllä saadaan aikaan jotain kiinnostavaa, mutta toistaiseksi ei. Se on samanlaista pakottamista kuten virtuaalitodellisuuden tuputtaminen vuosituhannen vaihteessa. Oli virtuaali-Helsinkiä ja vastaavaa, rahaa oli käytetty, mutta aika sellaiselle ei ehkä ollut oikea. Nyt on 'immersiivisiä' taidenäyttelyitä, mutta en minä halua mennä taulujen sisään! Paitsi jos paha henki riivaa minut ja tuottaa hallusinaatioita, ne ovat ihan eri juttu”, Jarla arvioi.

”Mietin juuri kommentoidessani yhtä todella positiivista AI-aiheista kolumnia, että materiaalia on jo hyvin paljon. Moni yrittäjä on saanut kokeilla tekoälyä, mutta en ole nähnyt mitään erityisen kiinnostavia tuloksia. Ehkä ihmisillä, joilla on mielikuvitusta ja taitoa, on osaamista toteuttaa näkemyksensä ilman AI:n apua. Tekoälystä intoilevat eniten ne, joilla ei sellaisia taitoja ole.”

”Amerikkalainen sarjakuvantutkija Scott McCloud hehkutti joskus, että sarjakuvan muoto muuttuu täysin, kun se siirtyy nettiin. Mutta niin ei käynyt. Teoriassa ehkä, mutta McCloudin mukaan koko skenen ja universumin olisi pitänyt räjähtää. Vaan ei.”

”Olen testannut huvikseni, millaisia Fingerpori-juttuja AI keksisi. Kauniisti sanottuna tekoäly on aika kiltti. Kuin päiväkodin täti, joka yrittää keksiä vitsin. Kun kysyin itsestäni, ChatGTP tiesi minut aika hyvin. Kiinalaisten versio taas ei tunnistanut minua ollenkaan. Tuli sellainen lohdullinen tunne, että maailmassa on vieläkin rajoja, vaikka elämme keskellä informaatiotykitystä. Aina välillä herään keskellä yötä ja avaan netin nähdäkseni,

saaisinko ensimmäisenä tietää jostakin päryttävästä uutisesta. Mutta ei, sama vanha jatkuu ja jatkuu.”

Ai vot, harasshoo!

Jarlan ikäluokka syntyi radion ja mustavalkoisen television aikaan. Maaseudulla asuvalle elokuvan näkeminen oli harvinainen elämys. Nyt kun kaikki ikinä tehty elävä ja eloton kuva sekä kirjoitettu teksti ovat nähtävissä kotisohvalta, elokuvan katsominen on yhä harvinainen elämys. Aika ei riitä, vaikka mieli tekisi.

”Katson enimmäkseen yksittäisiä leffoja, en niinkään sarjoja. Lähinnä kauhu-, fantasia- ja scifi-osastoa. Poikkeuksena *3 Body Problem*, siihen tutustuin ensin kirjana ja nyt sarjana. Mutta en seuraa elokuvia ja sarjoja ollenkaan niin paljon kuin mitä haluaisin. Sarjakuvia taas... uusimmista en osaa sanoa, mutta vanhoista klassikoista

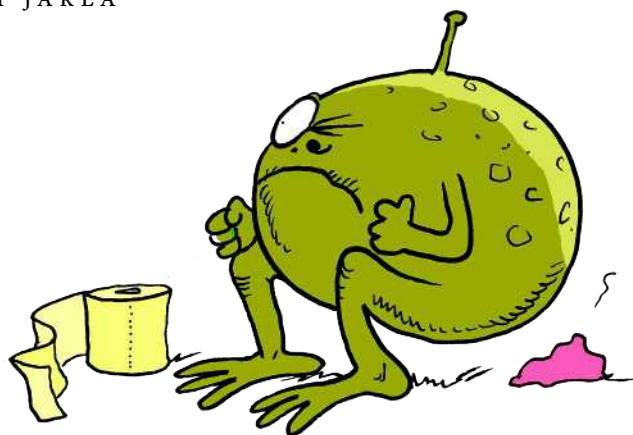
tykkään, kuten Jeff Hawkesta. Nythän on menossa vaihe, että suomalaisilta sarjakuvantekijöitä on tullut aika paljonkin sci-fiä, Siiri Viljakalta ja Sunna Kitiltä esimerkiksi. Itsekin olen viime aikoina enemmän tehnyt kuin lukenut sarjakuvia.”

”*Tähtivaeltajassa* ilmestyy jatkosarjakuvani Unilähetyksiä Kuusta, eräänlainen potpuri, johon olen laittanut kaikkia sci-fi-ideoitani. Jos sen lukeminen tuntuu tehosekoittimen läpi menemiseltä, silloin ollaan oikeilla jäljillä. Sitä se on.”

”Pidän David Lynchin kerrontatekniikasta. Lynch toi juonesta julki sen verran kuin halusi. Hän kertoi juonta omaan tahtiinsa – jos kertoi. Mutta en halua tehdä Unilähetyksistä mitään täysin kryptistä. Tiedän, miten vedän langat yhteen tässä parin vuoden ja noin sadan sivun sisällä. Mukana on oikeasti palasia omista unistani. Silti en vaan improvisoi menemään, sellainen olisi liian pelottavaa! Olen jo miettinyt, millaisia tarinan viimeiset ruudut ovat. Eli kyllä siinäkin juoni on. Itse viihdyin lukiessani vanhoja scifitarinoita. Niissä ei usein aluksi tajua yhtään, missä mennään, mutta vähitellen ja toivottavasti idea selviää. Joskus toki käy mielessä, onko kirjailija itse unohtanut, mitä edellisillä sivuilla tapahtui.”

Jarlan omiin suosikkeihin kuuluvat Philip K. Dickin kirjat. Niissä edetään usein ensimmäiset sata sivua tiettyyn suuntaan, jonka jälkeen vedetään matto lukijan alta. Tarina poukkoilee Dickin mielikuvituksen mukaan, ja tämä jatkuu, kunnes kustantajan edellyttämä merkkimäärä on saavutettu. Kirjat eivät ole siis kovin viimeistelyjä, mutta juuri siksi erittäin suosittuja ja kiehtovia.

”Samalla tavalla Fingerporia tehdessäni absurdeimmat jutut vain tulvahtavat jostain mieleen. Niin kävi myös aiemman pitkän sarjakuvani

Kapteeni Tserepin kanssa. Koko tarina tulvahti kerralla jostakin.”

”Tein yhtä strippiä niin, että aluksi mielessäni oli yksi versio, jonka piirsin, sitten tein toisen ja lopulta vielä kolmannenkin version. Tällöinen on harvinaista, yleensä eka versio riittää, mutta oli mukava kehitellä ideaa. Välillä tuntuu kuin jokin juttu olisi valmiina olemassa ideauniversumissa ja yritän saada sen sieltä ulos sen sijaan, että vain miettin käsikirjoitusta.”

”Fingerporin tulevaisuudesta en ole huolissani, kun olen nähnyt kuinka uskomattoman pystyynkuolleita sarjakuvia on olemassa vuosikymmenestä toiseen. Tietokone eli tekoäly ei kuitenkaan ala sitä tehdä. Tulee oheistuotantoja, kuten Fingerporia audiodraamana, mutta käsin piirtäminen säilyy. Pidän piirtämisestä siksikin, että siitä jää fyysinen paperioriginaali. Toki Fingerporin jatkuminen pitää nähdä haasteena, yritän pitää sen tuoreena. Etteivät ihmiset alkaisi ajatella, että olihan se kiva sarja vuonna 2027, mutta nykyään...”

”Jatkossa haluan toki tehdä muutakin, jotain kevyempää, kuten kirjoittaa kuunnelmatyypisiä juttuja. On aivoille hyväksi, kun tekee monenlaista.”

Vesa Kataisto

FINGERPORI – MUMMO MUUSISSA

